

TUNCER CÜCENOĞLU

LAVINA

(ÇİĞ)

Dráma két felvonásban

Fordította: Szöllőssy Balázs

Tuncer Cücenoglu
cucenoglutuncer@gmail.com
tcucenoglu@hotmail.com
www.tuncercucenoglu.com

TUNCER CÜCENOĞLU drámaíró 1944. április 10-én született Çorumban, Törökországban.

Az Ankarai Egyetem török nyelv, történelem és földrajz szakán. Tagja a Török Írók Szakszervezetének és a Törökországi PEN Klubnak. Drámaírást tanár Müjdat Gezen Művészeti Központban és más szervezeteknél.

Darabjai:

Vakok harca, A tanár, Nőcskék, Egyirányú utca, Dosszié, 1920, Szerencsejátékosok, Helikopter, Villám Kemál, Matruska, A vendég, A sapka, A festő, Neyzen Tevfik, Kızılırmak (Vörös folyó), Lavina, Színészek, Ki ölte meg Sabahattin Ait?, Zöld éjszaka, Ó, ha szegény lehetnék, Che Guevara, Az én Atatürköm, Night club, Női menedék, Foszforos Cevriye szomorú története, Brutus, avagy Julius Caesar halála

Díjai :

Tobav(2), Török Nők Egyesület (1), Afife Cevat Fehmi Başkut Legjobb Író Díja (1), Ankarai Művészeti Egylet (2), Abdi Ipekçi (1), Folyamatos Kiválóság Díja (1) İsmet Küntay (2) , Avni Dilligil (2) , Nemzetközi Színházi Intézet (1), Kasaid (1), Lions (2), Török Kulturális Minisztérium (1), Muhsin Ertuğrul (1) – Törökországból összesen 18, Jugoszláviában, Hollandiában és Ukrajnában egy-egy díjat, összesen 21-et kapott.

Fordítások:

Cücenoglu darabjaiból orosz, angol, német, francia, bolgár, görög, macedón, svéd, grúz, urdu, japán, román, azeri, tatár, lengyel, baskír, kazah, kínai, csuvas, szerb, spanyol, arab, kurd, perzsa ukrán, magyar és litván nyelvekre fordítottak.

Darabjait – különösen a Lavina, A festő, a Nőcskék, a Kızılırmak (Vörös folyó), az Egyirányú utca, a Dosszié, a Helikopter, A sapka, A vendég és a Női Menedék címűeket – több, mint negyven országban játsszák.

VAJON A LAVINA CSAK EGY TERMÉSZETI JELENSÉG?

1987-ben történt. Egy filmes cégnek dolgoztam.

Egy napon egy jóbaráttal beszélgettünk, aki érdekes esetet mesélt nekem: **“Kelet-Anatóliában egy hegyek között megbúvó kis településen az emberek soha nem beszélnek hangosan, soha nem nevetnek, egyáltalán semmilyen zajt nem csapnak, mivel úgy gondolják, hogy a zaj lavinát indíthat el. A dologban az az érdekes, hogy az év kilenc hónapjában van lavinaveszély – ezek az emberek csak az év három hónapjában tudnak kiabálni, puskát elsütni, esküvőt tartani vagy gyereket szülni...”**

Tehát az élet összes izgalmas dolga csak a lavinaveszélyen kívüli három hónapra korlátozódik.

A többi kilenc hónapban? Moccanás- és zajongásmentes, aggodalommal és félelemmel teli élet...

Ez a helyzet nagyon megfogott, és mindenképp meg akartam írni egy drámában.

De hogyan lehet elmesélni, hogyan lehet megfogni egy ilyen létállapotot?

Hogyan lehet belőle teljes értékű történetet faragni, ami nem untatja a nézőt?

Hogyan lehetne színpadra alkalmazni?

És mit nyernék vele, ha ezt a helyzetet csupán egy természeti eseményként írnám meg?

Hogyan lesz ebből a helyzetből általános évényű igazság?

Ilyen és ehhez hasonló izgalmas kérdésekkel indultam neki, hogy megírjam a drámát...

És megírtam tételmondatomat:

A lavina nem csupán egy természeti jelenség...

Talán mi magunk alkottuk ezt a félelmet a fejünkbe...

Sok sikert!

Tuncer CÜCENOĞLU

Müjdat Gezennek

SZÍN:

(Egy hegyekkel körülvett apró település egyszintes hegyi házikójának belseje. Az ablakoknál és a mennyezet sarkaiban jégcsapok lógnak. A falon két puska, felakasztva – táruk egymáshoz közel, csövik más-más irányba néz: majdnem esztétikai igényrel vannak a falra akasztva.

A bal oldalon egy szoba van. Középen nagy nappali, amitől jobbra a másik szobába nyíló ajtó található. A ház ajtaja éppen középen, szemben van.

A nappaliszerű helyiségben egyszerű tűzrakóhely van, mellette szépen felpolcolva a tüzelőfa. A földön kilimek (szőnyegek), a falakon apró faliszőnyegek.

A nappaliban, a sarokban ezenkívül egy dob és dobverők is vannak – mintha azt a napot várnák, amikor végre hangot adhatnak ki.

A bal oldali szobában FIATAL ASSZONY és FIATAL FÉRFI alszik, ez az ő szobájuk.

A nappaliszerű helyiségben IDŐS ASSZONY a tűzhely mellett gubbaszt, a mennyezetet nézi mintegy várakozón, ébrenlét és álom között.

Mellette a férje, IDŐS FÉRFI, halotti csendben alszik, mintha nem is létezne.

A jobb oldali szobában FÉRFI és NŐ alszik.

Mindenki az ágyában van...

A ház különböző részei nincsenek elválasztva falakkal...

*Az egész látvány mintha nem is valóságos, hanem inkább **szimbolikus** lenne...*

Hatalmas csend uralkodik...

*Ez az általános csendesség az egész darab során, egészen végig kitart. **A sétálás és minden helyválttatás is hang nélkül történik.** A történések olyanok, mintha lassított filmet néznénk.*

A dialógusok egészen a zárójelenetig suttogásként hangzanak el.

A nézők számára világossá kell tenni, hogy a szereplők kifejezetten igyekeznek minél halkabban beszélni, és félnek a hangos beszédétől.

SZEREPLŐK:

IDŐS ASSZONY	- 70 körüli. Igen életteli. Úgy tesz, mintha nem tudna járni, hogy ezzel felkeltse maga iránt az érdeklődést.
IDŐS FÉRFI	- 80 körüli. Csak bottal tud járni.
FIATAL ASSZONY	- 18 körüli. Terhes.
FIATAL FÉRFI	- 20 körüli.
FÉRFI	- 50 körüli.
ASSZONY	- 45 körüli.
BÁBA	- 40 körüli.
ELNÖK (Férfi)	- 75 körüli.
ASSZONY TAG	- 70 körüli.
FÉRFI TAG	- 60 körüli.
1. ŐR	- 35 körüli.
2. ŐR	- 35 körüli.

Játszódik : Napjainkban, bármely országban.

ELSŐ FELVONÁS

I

(Lassan hajnalodik...

Se kutya, se kakas hangja nem szól. Teljes csend uralkodik...

Ahogy kel a nap, hihetetlen fehérség kezd besütni a házba.

*Ezzel párhuzamosan mintha **növekedne** a csend.*

IDŐS ASSZONY, miután meggyőződik róla, hogy mindenki alszik, felkel, és hangtalanul elmegy a mosdóba. Egy idő után visszatér, és a konyhaszerű részen elvesz valami ételt, gyorsan eszik, miközben folyamatosan figyel, nehogy lebukjon.

FIATAL ASSZONY megtörölgeti az arcát, és feltámaszkodik az ágyban. Látszik, hogy fájdalmai vannak. Bizonytalanul nézi a férjét, hogy felébredse-e – aztán inkább mégsem teszi, és felkel az ágyból. Egyértelmű, hogy várandós.

IDŐS ASSZONY megérzi, hogy jön a FIATAL ASSZONY. Tele szájjal visszabújik az ágyba, és úgy tesz, mintha aludna. Sőt, lerúgja magáról a takarót, hogy FIATAL ASSZONY megsajnálja.

FIATAL ASSZONY hangtalanul belép a nappaliba, onnan továbbmegy a mosdóba. IDŐS ASSZONY tekintetével követi FIATAL ASSZONYt.

FIATAL ASSZONY egy idő után visszatér a nappaliba. Úgy tűnik, megnyugodott. Ugyanolyan figyelmesen lép. Azt gondolván, hogy IDŐS ASSZONY alszik, megigazítja rajta a takarót. Amikor visszamegy a szobájába, IDŐS ASSZONY egyfelől örül, hogy sikerült a célja, másfelől gyorsan nyelni kezdi a szájában maradt falatot.

FIATAL ASSZONY visszafekszik az ágyába..

Ezúttal FÉRFI kel fel, kilép a szobából, átmegy a nappalin, és hangtalanul kimegy a házból.

IDŐS ASSZONY megint úgy tesz, mintha aludna. Mivel tudja, hogy FÉRFI vissza fog térni, ismét lerúgja magáról a takarót.

Egy idő után FÉRFI visszatér.

FÉRFI betakarja IDŐS ASSZONYt. Visszatér a szobájába, és visszafekszik az ágyba.

IDŐS ASSZONY kinyitja és megdörzsöli a szemét, fejét jobbra-balra ingatva egyedül marad gondolataival.

FIATAL ASSZONY hirtelen fájdalmasan felül az ágyában... látszik, hogy a fájások visszatértek...

FIATAL ASSZONY - *(Kezével megbökdösi a férjét)* Ébredj...

FIATAL FÉRFI - *(Félálomban)* Mi az?

FIATAL ASSZONY - A hasam...

FIATAL FÉRFI - Mi történt?

FIATAL ASSZONY - Fáj...

FIATAL FÉRFI - Menj a mosdóba...

FIATAL ASSZONY - Már voltam...

FIATAL FÉRFI - Hát akkor?

FIATAL ASSZONY - Újrakezdődött... Félek...

FIATAL FÉRFI - *(Maga se hiszi el)* Mitől kéne félni?

FIATAL ASSZONY - Hogyan mitől?

FIATAL FÉRFI - Egyértelmű, hogy megfáztál... *(Azért csak aggódik)* Mi más történhetett volna?

(Hallgatnak.)

FIATAL FÉRFI - Hogy vagy?

FIATAL ASSZONY - Elmúlt...

FIATAL FÉRFI - Az égvilágon semmi félnivalód nincs...

FIATAL ASSZONY - Egy pillanatra... azt hittem...

FIATAL FÉRFI - Mit?

FIATAL ASSZONY - Hogy elkezdődtek a fájások...

FIATAL FÉRFI - Dehát az lehetetlen!

FIATAL ASSZONY - Akkor mi fáj így?

FIATAL FÉRFI - Kevered a szezont a fazonnal...

FIATAL ASSZONY - Rúgott egyet... rúgdos...

FIATAL FÉRFI - *(Kezét a felesége hasára teszi... boldogan mosolyog)* De jó! Olyan, mintha türelmetlenkedne...

FIATAL ASSZONY - Még egy pár napot türelemmel kéne lennie...

FIATAL FÉRFI - *(Mefogja a felesége kezét)* Felejtsd el ezeket a félelmeket... Még legalább egy hónapod van. Nincs mitől félned... Errefelé még sose volt olyan, hogy valaki idő előtt szült volna – nem megmondta a nagymamám?

FIATAL ASSZONY - De volt koraszülés...

FIATAL FÉRFI - Kitől hallottad?

FIATAL ASSZONY - A nagymamámtól...

FIATAL FÉRFI - De az nagyon rég volt...

FIATAL ASSZONY - És mi a különbség?

FIATAL FÉRFI - *(Úgy tesz, mintha nem érdekelné)* Mi még akkor meg se születtünk...

FIATAL ASSZONY - Élve eltemették azt az asszonyt...

FIATAL FÉRFI - Ezt neked mesélte?

FIATAL ASSZONY - Anyádnak mesélte, meghallottam...

FIATAL FÉRFI - Ezek régi dolgok... Azóta sose történt ilyesmi... Egy kicsit még aludnod kellene!

(FIATAL ASSZONY behunyja a szemét, próbál aludni. Most mintha FIATAL FÉRFI lenne az aggódás sora... Elgondolkodva simogatja meg a felesége haját. Eközben a kinti fehérség eléri csúcsát. A hihetetlen mértékű csend folyamatosan nő...)

FIATAL ASSZONY - *(Kinyitja a szemét)* És ha tényleg elkezdődtek a fájások?

FIATAL FÉRFI - Lehetetlen...

FIATAL ASSZONY - Mert?

FIATAL FÉRFI - Mert az öregek mindent kiszámolnak...

FIATAL ASSZONY - Soha nem tévednek?

FIATAL FÉRFI - Nem!...

FIATAL ASSZONY - Mert?

FIATAL FÉRFI - Mert ha tévednek, akkor az az ő hibájuk lesz...

(Hallgatnak)

FIATAL ASSZONY - De... te is megijedtél...

FIATAL FÉRFI - Természetes, nem?

FIATAL ASSZONY - Akkor az én ijedtségem is természetes...

FIATAL FÉRFI - Nem is mondtam mást.. De semmi ilyesmiről szó sincsen. Különben is, ha két nap múlva történik, már semmi probléma... Lovaink, szamaraink, kutyáink, teheneink, birkáink, kakasaink és tyúkjaink is visszatérnek... még ha csak három hónapra is. Aztán a puszkák ropogása közben te is megszülsz a gyermekünket... és halljuk majd, ahogy először felsír... és nem fogunk félni a kiabálástól... Sokat fog kiabálni! Senki sem fog félni – mert nem lesz már veszély.... *(Simogatni kezdi FIATAL ASSZONY haját)* Mindenki dalolni fog, még a legöregebbek is becsípve táncolnak majd a téren... Három teljes hónap! Három hónap fog így eltelni! Aztán, mikor leesik az első hó, foglak téged és a babát, és leereszkedünk a hegyről; elmegyünk innen. Elmegyünk, hogy a gyermekünket félelem nélkül nevelhessük fel. Akik az állatokkal együtt jönnek, ugyanúgy elmennek innen. Mert a ló nyerít, a kutya ugat, a tehének bögnék, a kakas kukorékol, a tyúkok kotkodácsolnak... Elmondjak neked egy titkot?

FIATAL ASSZONY - Mondd.

FIATAL FÉRFI - Soha többé nem jövünk vissza ide. Ugyanúgy, ahogy előttünk más fiatalok elmentek... Elmegyünk, és megéljük az életet! Félelem nélkül... egészen addig, míg elérkezni érezzük a halált – akkor térünk csak vissza majd... ugyanúgy, ahogy az elődeink...

FIATAL ASSZONY - Nyáron sem jövünk majd?

FIATAL FÉRFI - Te és a fiunk nem, de én majd eljövök. Mert azoknak, akik itt maradnak, élelmet kell hoznunk... Liszt, cukor és só nélkül mit csinálnának itt az emberek?

FIATAL ASSZONY - Azt mondd, "te és a fiunk"... honnan tudod, hogy fiunk lesz majd? Lehet, hogy lány lesz...

FIATAL FÉRFI - Lehet... Csak így jött kis a számon...

FIATAL ASSZONY - De én is látni akarom anyámat és apámat. Nem viselném el a hiányukat...

FIATAL FÉRFI - És mi köti őket ide? Ők is velünk jöhetnek.

FIATAL ASSZONY - Akkor jöjjenek a tieid is! Akkor neked sem kell már idejönnöd többé, még rövid időre se...

FIATAL FÉRFI - Az enyéme nem jöhetnek... Mert nagyapám és nagyanyám meghalni jött ide... Az enyémeiket hagyjuk... Inkább gondoljunk a mi gyerekünkre. Ő nőjön fel félelem nélkül... *(észreveszi, hogy FIATAL ASSZONY elaludt)* Egy régi bölcsesség szerint "A félelem elveszi az embertől a gondolkodás lehetőségét... A félelem a legrosszabb állapot, ami tönkreteszi és elferdíti az ember gondolkodását. Gyermekedek ne éljék meg ezt a valóságnak nevezett félelmet, ami mindannyiunkat tönkretett!" Nem, nem, ezt nem engedhetem...

(FIATAL FÉRFI meggyőződik róla, hogy a felesége alszik...

Hangtalanul felkel mellőle, és átmegy a nappaliba. IDŐS ASSZONY megint úgy tesz, mintha aludna)

FIATAL FÉRFI - Tudom, hogy nem alszol, nagymama...

IDŐS ASSZONY - Mi történt, fiam?

FIATAL FÉRFI - Kérdeznék valamit...

IDŐS ASSZONY - Kérdezz!

FIATAL FÉRFI - A múltkor anyámnak mesélted... meséltél valakiről, aki idő előtt szült... Nagyon régen...

IDŐS ASSZONY - *(Gyanakvón)* Ez meg miért érdekel téged?

FIATAL FÉRFI - A feleségem nagyon megijedt...

IDŐS ASSZONY - Mitől fél? Neki nincs ilyen problémája!

FIATAL FÉRFI - Nincs, de mégis megijedt... Fiatal és tapasztalatlan...

Megfogta a történet... Bevallom, engem is elkezdett érdekelni...

IDŐS ASSZONY - *(Élvezettel mesél)* Akkoriban olyan fiatal voltam, mint most a te feleséged. Négy fiatal lány, együtt házasodtunk... Nagyszerű menyegző volt mind a négyünké... De a nászéjszakára legalább négy hónapot kellett várnunk... Az akkori idők mindannyiunknak elmesélték ezt... Hármunknak sikerült távol tartanunk magunkat a férjeinktől... De egyikünk hibázott... Elkezdtek minden este találkozni... Aztán? A lavinaveszély vége előtt három hónappal megindultak a fájásai... És aztán megtörtént.

FIATAL FÉRFI - Micsoda?

IDŐS ASSZONY - A szabályok világosak... Rögtön hívták a bábát... Igaz volt a hír... A bírák összegyűltek, és úgy döntöttek, ahogy gondoltuk. A barátnőnket egy koporsóba tették, és eltemették egy korábban megnyitott sírba...

FIATAL FÉRFI - Mit tett a férje?

IDŐS ASSZONY - Sok könnyet ejtett... Könyörgött, harcolt, hogy megakadályozza... Sőt, a Bírák Testületétől azt is kérte, hogy temessék el őt is... De megmondták neki, hogy nincs mit tenni... És azt sem engedték, hogy a feleségével együtt temessék el...

FIATAL FÉRFI - És azután?

IDŐS ASSZONY - A lavinaveszély elmúltával kinyitották a koporsót, de közben három hónap telt el... és a barátnőnkért már nem volt mit tenni...

FIATAL FÉRFI - Ez embertelen...

IDŐS ASSZONY - Muszáj volt megtenni, hogy a többiek élhessenek... Nem kellett volna veszélynek kitenniük a többi életet, hiszen tudták, hogy leeshet a lavina! Mi mást lehetett volna tenni?

FIATAL FÉRFI - Mit tudom én? Esetleg bekötozhették volna az asszony száját a szülés közben – így meg lehetett volna akadályozni, hogy kiabáljon...

IDŐS ASSZONY - Tudod jól, ilyen dolgokat gondolni is tilos... Ez régen is így volt, és ma is így van... De mi, asszonyok, anélkül, hogy bárkinek is szóltunk volna, ezt is megpróbáltuk magunk közt. Na de mikor? Mikor a veszély elmúlt, és egymás után megszültünk, csendben maradtunk, mintha még mindig lavinaveszély volna. Elképesztő sikítások voltak. A hegyekről is visszhangzott. Mintha csak a lavinát hívtuk volna, olyan volt a kisbabák sikítása: még egy kisgyerek is elpusztíthatott volna mindannyiunkat... Ne feledd: még a legkegyetlenebb szabályokat is az emberek boldogsága érdekében hozzák...

FIATAL FÉRFI - Miféle boldogság ez?... Milyen lelkiismerettel lehet boldoggá tenni az embereket úgy, hogy valakit élve eltemetsz?

IDŐS ASSZONY - Ki ültette el ezeket a gondolatokat a fejedbe? Ne is foglalkozz ilyesmivel... Régen volt, elmúlt. Azt mondják, egy szerencsétlenség jobb, mint ezer figyelmeztetés... Lehet, hogy amiatt az egy halál miatt nem fordult elő ilyesmi ötven éve...

(FIATAL FÉRFI egy darabig hallgat, aztán elmegy a mosdóba. A szomszéd szobában ASSZONY felkel... Hangtalanul kel ki az ágyából... Próbál úgy kisurranni a szobából, hogy ne ébressze fel a férjét. Szembenéznek IDŐS ASSZONNYal)

IDŐS ASSZONY - *(A mosdóra mutat.)* A fiad benn van...

ASSZONY - Hogyhogy felébredtél?

IDŐS ASSZONY - Megéheztem...

ASSZONY - *(Úgy tesz, mintha nem hallotta volna...)* Aludj még egy kicsit!

(Eközben FÉRFI is felkel, és megérkezik a nappaliba)

IDŐS ASSZONY - *(Látja, hogy megérkezett a fia, de úgy tesz, mintha nem venné észre.)* Megéheztem. Megéheztem!

ASSZONY – Mindent tőlem vársz el...

IDŐS ASSZONY - Kérnélek én téged, ha bírnák a lábaim?

ASSZONY - *(Elkészít valamit, és IDŐS ASSZONY elé teszi)*

Ne öntsd az ágyra!

IDŐS ASSZONY - Mikor öntöttem?

ASSZONY – Nem azt mondtam, hogy öntötted, azt mondtam, ne öntsd!

IDŐS ASSZONY - Ha nem öntöttem, miért mondod, hogy ne öntsem? Ezek szerint elég figyelmes vagyok...

ASSZONY – Fölöslegesen perelsz velem!

IDŐS ASSZONY - Ha nem hozol olyan helyzetbe, nem perelek.

ASSZONY - Rendben, akkor perelj csak!

IDŐS ASSZONY - Szárazon nem tudom lenyelni!

ASSZONY – Remélem, nem kérsz még teát is!

IDŐS ASSZONY - Elég egy kis víz is!

(FÉRFI nyugodtan hallgatja végig az elhangzottakat... Mérgesen néz a feleségére)

FÉRFI - *(A feleségéhez)* Sok dolgunk van... Készülődnünk kell...

ASSZONY - Te itt vagy?

FÉRFI - Kelts fel mindenkit...

ASSZONY - *(Még halkabban)* Ha anyád hagyja!

(IDŐS ASSZONY kezével mutatja FÉRFInak, hogy az unokája kijött a mosdóból)

IDŐS ASSZONY - Vízet!

(ASSZONY odaadja a vizet, aztán a tűzhelyszerűséghez megy, és hangtalanul megigazgatja a fát. A tűz feltámad. A tűz felett lógó teáskannába vizet tesz. FÉRFI odamegy IDŐS ASSZONYhoz, és megsimogatja az arcát. IDŐS ASSZONY a szemével panaszkodik neki ASSZONYra. FÉRFI megszokta már, viselkedésével azt üzeni, "oldd meg". FIATAL FÉRFI megérkezik. FÉRFI jelzi neki, hogy keltse fel ő is a feleségét. FIATAL FÉRFI jóváhagyólag bólint, bemegy a szobába, lehajol, és megsimogatja FIATAL ASSZONY haját. FIATAL ASSZONY megfogja a férje kezét... Egy kis ideig így marad, boldogan...)

FIATAL FÉRFI - Most hogy vagy?

FIATAL ASSZONY - Jól...

FIATAL FÉRFI - Mondtam én. *(Hallgatnak)* Sok dolgunk van, jobb, ha most már felkelsz.

(FIATAL ASSZONY is felkel. Hangtalanul veti be az ágyat. Férje megvárja, majd együtt mennek át a nappaliba. ASSZONY és FIATAL ASSZONY együtt terítenek meg a földre, amíg FÉRFI és FIATAL FÉRFI leemeli a falról a puskákat. FÉRFI a fia által hozott zacskóból elővett anyaggal elkezd tisztítani az egyik puskacsövet úgy, hogy lépésről lépésre mutassa is a fiának, amit csinál. FIATAL FÉRFI, éppen ugyanúgy, ahogy apja csinálja, elkezd az előtte levő puskát tisztítani. ASSZONY és FIATAL ASSZONY, mintha lassított filmben lennének, egyszerre terítenek és raknak rendet a szobában. Ezalatt a férfiak két puskacsövet is megtisztítják. A teáspoharak megtelnek... FIATAL FÉRFI megtöltené a puskát, de FÉRFI megérinti az arcát, nem hagyja)

FÉRFI - Most nem lehet... Még nem jött el az ideje...

FIATAL FÉRFI - Hogy áll a víz a vályúban?

FÉRFI - *(Kezével mutatja)* Még három ujjnyi rés volt reggel...

(Visszateszik a puskákat, ugyanúgy, ahogy voltak. Időközben az ASSZONYOK lassan végeznek a terítéssel. FIATAL FÉRFI a golyók dobozait a puskák közelébe helyezi, majd vizet önt apja kezébe, hogy meg tudja mosni az arcát. FÉRFI egy kendőbe törli az arcát...)

FIATAL FÉRFI - Megnézzem a vályút?

FÉRFI – Nézd meg, ha nem vagy túl fáradt.

(FIATAL FÉRFI hangtalanul kilép a házból, és eltűnik. Az ASSZONYok végeznek a terítéssel)

FIATAL FÉRFI - *(Visszatér. A kezével mutatja)* Két és fél ujjnyi...

FÉRFI – Remek... Lehet, hogy már ma megteleik, és elsütjük a puskákat. De legkésőbb holnap este biztosan...

FIATAL FÉRFI - Isten segedelmével! Most már ne késsen túl sokat!

FÉRFI – Mi ez az izgalom?! Teljen, ahogy telnie kell, ha egy-két napot késik is! Nincs okunk sietségre!

(Előbb a FÉRFI ül a terített asztalhoz, aztán a többiek)

FÉRFI – Miért nem keltetted fel apámat?

IDŐS ASSZONY - Együnk csak nyugodtan... Aztán később megetetem. Ne lábatlankodjon itt körülöttünk... Tudjátok-e, micsoda férfi volt ez? Senki nem parancsolhatott neki! Mondják, hogy a farkasnak is van öregkora... Hát láthatjátok... Ilyen lesz a farkas, mikor megöregszik...

ASSZONY - Ne beszélj így róla. Mindent meg tud csinálni, amire szüksége van.

IDŐS ASSZONY - *(Fájdalmasan mosolyog)* Azt te csak gondolod!

(Ügyelve arra, hogy hangtalan maradjon, mindenki issza a teáját, eszik. Az üres teáspoharakat FIATAL ASSZONY tölti újra. Amikor elfogy előle az étel, IDŐS ASSZONY, int a fiának, úgy kér még. Néha az unokájától – de mindig félve néz közben ASSZONYra. IDŐS FÉRFI hirtelen felül, értelem nélkül bámul a reggelizőkre)

IDŐS ASSZONY - Gyere közelebb.. *(A többiekhez)* Adjatok helyet, hadd férjen ide... Gyere csak...*(Kezével húzza, segíteni akar, hogy közelebb legyen a terített asztalhoz...)* Gyere csak...

(FÉRFI is segít. IDŐS ASSZONY igyekszik a férje szájába adni az ételt. Nagy nehezen, mintha keserű gyógyszert nyelne, IDŐS FÉRFI is elkezd enni.)

IDŐS ASSZONY - *(Kezét az ég felé emeli)* Istenem! Engem ne hozz ilyen állapotba! Mikor eljön a napja, némán vegyél magad mellé...

IDŐS FÉRFI - *(Még a többiekénék is halkabban, alig hallhatóan)* Mindenki elment... Én is elmentem...

FÉRFI - Edd meg az ételt, apám...

IDŐS FÉRFI - A fiatalok mind elmentek... Soha többé nem tértek vissza... És mi? Mi visszatértünk. Minden évben, amikor vége lett a télnek, visszatértünk. Egész télen dolgoztunk, a munkánkért kapott pénzből lisztet, cukrot és sót, árpát és búzát vettünk, mielőtt visszatértünk... hogy ez a sok ember tudjon mit enni télen... Minden évben újra és újra megtanítottuk, hogyan lehettek egyre csendesebbek, és visszatértünk. Most már folyamatosan itt vagyunk. Ezért az első puskalövés joga az enyém. Ez minden évben így volt... Idén is így lesz... Mindig is így marad...

FÉRFI - Te csak egyél, apám...

IDŐS FÉRFI - Hős az, aki visszatér, miután felnevelte gyermekét... és az a hős, aki tudja, milyen élvezet kiáltani, és mégis visszatér. Van-e köztetek, aki megkérdőjelezi, hogy hős vagyok? *(Hallgatnak)* Mikor sütjük el a puskákat?

FÉRFI - Talán holnap, apám...

IDŐS FÉRFI - Gúnyolódnak rajtam... Hogy mint valami elefánt, a halálom közeledtével visszatértem a szülőföldemre...

FÉRFI - Mondjanak csak, amit akarnak, apám. Aki tudja, az tudja, hogy azért tértél vissza, mert szereted a szülőföldedet...

IDŐS FÉRFI - *(Sír)* Az az igazság, hogy magam sem tudom, miért tértem vissza véglegesen... *(Újrakezdi)* Már se az étel, se az ital, semmi sem nyújt örömet számomra... Még az se, amikor elsütöm a puskát... A madarad nem szól, a fogad nem rág... Miféle élet ez?

IDŐS ASSZONY - *(Magában)* A fogad folyton rágott!.. A madarad sose hallgatott! Mennyi mindent éltél át! *(Férfjéhez)* Na, ne magyarázz mindenféle örültségeket, inkább egyél!

ASSZONY - *(Nagyon halkán)* Elveszik a kedvét is!..

IDŐS FÉRFI - Barátom! Ha élni akarsz, a madarad szóljon, a fogad rágjon! Én csak akkor mondom egy férfirra, hogy megéli az életét...

IDŐS ASSZONY - Láttuk azokat a napokat is, mikor a madarad szólt! Boldog idők voltak... és volt-e belőle hasznunk?

IDŐS FÉRFI - Ha nem ismered az értékét, persze, hogy nem hoz hasznót.

IDŐS ASSZONY - Ha napi háromszol daloltatod a madarad, se értéke nem marad, se izgalma! Ha minden nap mézet eszel, megunod azt is!

IDŐS FÉRFI - De akkor mások fogják daloltatni azt, amit te nem daloltatsz! Kicsit te is próbálj magadba nézni!

IDŐS ASSZONY - Jól felvágták a nyelvét!.. A mindenható megmutatta neki azt is, mikor nem dalol a madara, hát most már én sem nyelek többé! *(Dühösen)* Idd meg a teád! Ahhoz nem kellene fogak!... Látod, úgy is kerül a gyomrodba ez-az, ha fogatlan vagy... *(Halkan)* Lehet, hogy nem repül már a kismadarad, de legalább igyekezhetsz, te haszontalan!

IDŐS FÉRFI - *(Csökönösen)* Állj meg, asszony! Ne szólj bele minden dolgomba!

IDŐS ASSZONY - Jól van akkor... Csak panaszkodj még egy kicsit! Sírj csak! Sírj! Hátha az megvigasztal!

(Miközben IDŐS FÉRFI hangtalanul zokog, a többiek folytatják a reggelit... Közben rendesen kivilágosodik – mintha a Nap a házon belül lenne. IDŐS FÉRFI is megissza a teáját és megreggelizik. Felkel, elmegy a mosdóba. ASSZONY és FIATAL ASSZONY elkezdik leszedni az asztalt. IDŐS FÉRFI visszatér, leül. Miközben FIATAL ASSZONY a könyhaszerű részen mosogat, IDŐS FÉRFI a kezével mutatja ASSZONYnak, hogy adjon egy cigarettát...)

FÉRFI - Adj!

(ASSZONY a tartalék cigaretták közül egyet odanyújt IDŐS FÉRFInak. IDŐS FÉRFI örömmel veszi el. Fiának int, hogy gyűjtsa meg neki. FÉRFI meggyújtja apja cigarettáját.)

IDŐS FÉRFI - *(Évezettel szívja be a füstöt. Elgondolkozik, aztán a fiához)*
 Te nem ismerted a nagybátyádat. Ha élne még, most itt lenne mellettem. Két évvel volt idősebb nálam... Zárkózott gyerek volt... Soha nem beszélt... Mindannyian féltünk, hogy valami zaj támad, és megindul a lavina... De ő még nálunk is jobban félt... *(A szoba felé mutat)* Egymás mellett aludtunk... Éjszakánként néha rémálomból, izzadtan ébredt... Kérdeztem, hogy mi történt, de soha nem válaszolt... Aztán egy nap megígértette velem, hogy senkinek nem árulom el, és elmesélte minden félelmét... Úgy érezte, hogy bármikor véget érhet minden, és ehhez elég egyetlen apró zaj is. “Akármennyire is vigyázunk, hogy ne csapjunk zajt – mi van, ha más hibázik? Egy pillanat, és végünk... egyetlen reccsenés, és végünk lehet! És nem tehetünk semmit. Ó, Istenem, de borzasztó dolog a tehetetlenség!” Félt; egész életét azzal az aggodalommal élte le, hogy megindul a lavina. A félelem megöli az embert... Felemészti... Egy éjjel megint felébredt, és szó szerint ezt mondta nekem: “Ki akarok menni és ordítani akarok... nem fogom tudni visszatartani magam.” “Megörültél?” – kérdeztem. “Akkor lavina lesz, és mindnyájan itt pusztulunk... Nem az volt, hogy félsz a lavinától? Most akkor mégse félsz?” Azt válaszolta: “Nincs semmi haszna a félelemnek. Meguntam az örökös félelmet. És nem maradt semmi más nekem, hogy elmúljon ez a félelem! Sokkal jobb meghalni és soha többé nem félni, mint együtt élni ezzel a félelemmel... Egy napon majd ordítok, amíg csak tudok... és megszabadulok a félelmeimtől! Ordítani akarok!” “Rendben” – mondtam. “Így aztán minket is megszabadítasz a félelmeinktől”. Csak úgy mondtam, de aztán hirtelen nagyon megijedtem. Mi van, ha komolyan gondolja, és tényleg elordítja magát?

(IDŐS FÉRFI hirtelen elalszik. FÉRFI elveszi az apja hamutartóját. FIATAL ASSZONY mosogatás közben megtántorodik, fájdalmasan fintorítja el az arcát... FIATAL FÉRFI aggódva megy oda a feleségéhez)

FIATAL FÉRFI - *(Olyan halkán, hogy senki más ne hallja)* Mi az?

FIATAL ASSZONY - Megint elkezdődött...

FIATAL FÉRFI - Elmúlik...

FIATAL ASSZONY - Nem bírom...*(Felnyög)* Nem bírom...

FIATAL FÉRFI - Bírnod kell!

FIATAL ASSZONY - Nem rajtam múlik...

FIATAL FÉRFI - Maradj nyugodt!

(IDŐS ASSZONY gyanút fog és elkezd figyelni kettőjüket – de nem tudja mire vélni a helyzetet)

FIATAL ASSZONY - Mit tehetek?

FIATAL FÉRFI - Ne tudják meg!...

FIATAL ASSZONY - Hogyan?
 FIATAL FÉRFI - Menjünk a szobába.

(FIATAL FÉRFI és FIATAL ASSZONY lassan bemennek a szobába. Mintha semmi probléma nem lenne, hangtalanul mentek be FIATAL ASSZONYnak továbbra is fájásai vannak.)

FIATAL FÉRFI - Most hogy áll?
 FIATAL ASSZONY - Még mindig tart!
 FIATAL ASSZONY - Elmúlik.
 FIATAL ASSZONY - Azt hiszem, megtörténik, amitől féltem... Még soha nem éltem meg ilyen fájdalmat... Ez nem lehet más... Ez a fájás a szülést jelzi! Biztos, hogy szülési görcs! *(Hangtalanul zokog)* Most mi lesz? Mit tegyünk?
 FIATAL FÉRFI - *(Tehetetlen, de mégis)* Nem lehet! Ez még nem a napja! Újév táján volt, hogy először együtt voltunk... Még nincs kilenc hónapja se... Még tíz nap múlva lesz... *(Ujjaival számol)* Még legalább egy hónapod van a szülésig... Elmúlik.. Ne nézd olyan sötéten a helyzetet!

(ASSZONY észreveszi, hogy menyé eltűnt. A mosatlan edényre néz. Azt hiszi, hogy ráhagyta a mosogatnivalót, ezért feldühödik. Elkezd elmosogatni. FÉRFI az előtte levő fadarabokon dolgozik. IDŐS ASSZONY próbálja megérteni a helyzetet. IDŐS FÉRFI elszenderedett – sőt, halkán horkol is. Közben ASSZONY befejezi a mosogatást)

ASSZONY - *(Férjéhez, miközben megtörli a kezét)* Láttad a menyünket?
 FÉRFI - Bementek a szobájukba... Miért kérded?
 ASSZONY - Félbehagyta a mosogatást...
 FÉRFI - Ne haragudj meg a kislányra... Közel a szülés...
 ASSZONY - Bár nekem is ilyen apósom lett volna... Senki nem gondolkodott így az érdekemben...
 FÉRFI - Ne keverd össze a jelent a múlttal...
 ASSZONY - Én persze ne keverjem! De most én vigyázok rájuk. Mind a kettőjükre!
 FÉRFI - Vigyáznod is kell. Ez a munkád! A gyermekeink majd ránk vigyáznak...
 ASSZONY - Csodálom, hogy a mai fiataloktól várod a segítséget. Ki tért vissza közülük, hogy abban bízol, majd ezek visszatérnek? Majd meglátod, amint gyerekük lesz... szerinted visszatérnek majd, ha elmennek innen? Kinek a gyereke tért vissza az újak közül? Miből gondolod, ezek majd visszatérnek?
 FÉRFI - Az én gyerekem más... Ő visszatér...

ASSZONY - Lehet, hogy a gyereked vissza akar térni, de a felesége megengedi-e majd neki? Nézd, hogy fut utána a fiad – mintha senkinek nem esett volna teherbe még a felesége...

(IDŐS ASSZONY megérzi, hogy a fia és a menyé vitatkozik. Próbálja megérteni, hogy miről beszélnek, de nem sikerül. Ugyanakkor a szobában levőket is igyekszik szemmel tartani)

FÉRFI - Ne légy már megint mostohaanya!

ASSZONY - Amikor az igazat mondom, akkor persze mostohaanya vagyok...

FÉRFI - Csak egy kicsit sokat beszéltél... Láttuk ám, milyen meny vagy te is... Nem felejttem, amiket anyámmal tettél... A mai napig nem bánsz jól szegény asszonnyal...

(Hallgatnak. FIATAL ASSZONY fájdalma elmúlt. FIATAL FÉRFI letörli egy kendővel felesége izzadt homlokát.)

FIATAL FÉRFI - Látod, elmúlt...

FIATAL ASSZONY - Hála Istennek...

FIATAL FÉRFI - Menjünk be... Ne kezdjenek el gyanakodni...

(FIATAL FÉRFI és felesége bemennek a nappaliba. IDŐS ASSZONY még mindig nem fejtette meg, hogy mi van velük; egyértelmű, hogy ezen gondolkodik. FIATAL ASSZONY a konyhaszerűséghez megy)

ASSZONY - *(Célozgatva)* Ne fáradj, leányom... Már elmosogattam...

FIATAL FÉRFI - Kicsit megszédült, anyám...

(FIATAL FÉRFI is leül az apja mellé. Maga elé veszi a fadarabokat, és elkezd dolgozni rajtuk. Befejez egyet, és a kész darabok mellé teszi, majd újra kezd. FIATAL ASSZONY betakarja IDŐS FÉRFIt, megigazítja a fát a tűzben.)

IDŐS ASSZONY - *(Félénken)* Fiaaaaam... El tudnál kísélni a...

(FÉRFI és FIATAL FÉRFI azonnal mozdul. Látszik, hogy nem tudják: valójában IDŐS ASSZONY tud járni. Két karjánál támogatva elviszik IDŐS ASSZONYt a mosdóba)

ASSZONY - *(Felkel, és becsukja utánuk az ajtót...)* Csak csináld, míg fel nem robbansz!

FIATAL ASSZONY - Legalább szól, anyám... Ha még nem is szólna, mit csinálnák?

ASSZONY - *(Dühösen)* Mit csinálnánk? Azzal is kezdenék valamit... Hát legalább nem kell azt mondanom, hogy majd én tartom, de attól még nem fogok a kelleténél többet foglalkozni vele!

FIATAL ASSZONY - Ne haragudjon rám, anyám... Jól elnehezedtem én is... de próbálok segíteni, amennyit csak lehet...

(ASSZONY nem válaszol... Hallgatnak... FÉRFI és FIATAL FÉRFI terelgetve hozzák vissza IDŐS ASSZONYt, majd lefektetik az ágyába)

IDŐS ASSZONY - Isten áldjon benneteket! Váljon arannyá minden a kezetekben! Amit kértek, teljesítse nektek! Fényes legyen unokátok arca!

FIATAL FÉRFI - Isten segedelmével, nagyanyám... Isten segedelmével, időben, az órájában adja! Így minden félelmünktől megszabadulunk!

(FÉRFI és FIATAL FÉRFI újra előveszi a fadarabokat, és dolgozni kezd rajtuk. IDŐS ASSZONYnak tüszentenie kell. Elfedi a száját és az orrát, és hangtalanul tüszent.)

TÖBBIEK - Egészségedre!

IDŐS ASSZONY - Köszönöm.

IDŐS FÉRFI - *(Hirtelen felébred... Folytatja a testvéréről elkezdett történetet)* “Nem!” – mondtam. “Ezt nem teheted! Mindannyian meghalnánk! Nem is gondolsz arra, hogy mind meghalnánk?” “Gondolok rá, de ettől még nem tudom magamat visszafogni. Ki akarok menni a kapu elé, és ott ordítani...” Megértettem, hogy elszomorodik azon, amit mond – sírt. “Ha ez így megy tovább, mindannyian miattam fogunk meghalni... Istenem, micsoda érzés ez... Még soha senki nem akart ennyire ordítani. Olyan ez, mint mikor asszonyt kívánsz: egész valómmal kívánom az ordítást... Nem tudok megszabadulni ettől a gondolattól, nem tudom visszafogni magam” – suttogta. Az én helyzetem még ennél is rosszabb volt. Hiszen mindenki félt... A lavina... De az én félelmem az volt, hogy a bátyám egyszercsak elordítja magát... ami végeredményben szintén lavinát jelentett. A szememet a bátyámon tartottam... Ha mosdóba ment, akkor is utánamentem... Mindig rimánkodva néztem a szemébe... Néha ökölbe szorította a kezét, és a szájába tömte, máskor észrevette kérő tekintetemet, és összeszorította a fogát, hogy visszaszorítsa az ordítást... Aztán egy napon ezt mondta: “Most már nem akarok kiáltani!” “Tényleg?” “Igen...” – mondta. Nem is tudom elmondani, hogy mennyire örültem. Nem bírtam visszatartani a könnyeimet. “Megjavul a bátyám” – gondoltam volna, de folytatta: “Ha ordítok is, mennyit tudnék ordítani? Nem elég az ordítás... Inkább elsütném a puskát! Igen, a puskát akarom elsütni! Az sokkal nagyobb lavinát hoz a hegyről!” Jesszusom... A bátyám tényleg kezdett megőrülni... Zavarosak voltak a szemei...

Nem volt mit tenni... El kellett mondanom apámnak, hogy mi a helyzet... “Ez jó!” – mondta apám. “Ha a puszkagolyókat elrejtjük, semmi gond nem lesz...” “De” – mondtam, “ez se biztos, hogy elég... Mi van, ha ettől feldühödik? Szerintem, ha nem tudja elsütni a puskát, dühös lesz és elkezd ordibálni... nem kell ahhoz elsütni a puskát, hogy lavina legyen belőle, apám... Épp elég egy nagyot ordítani ahhoz, hogy minden elpusztuljon... A bátyám a fejébe vette – lavinát fog indítani a domboldalunkra... te még mindig el akarod hallgatni ezt, hogy meg tudd védeni! Pedig én is a fiad vagyok... én is meghalok, ha így lesz... Ti is... És ha nem szólunk, nemcsak te, hanem mindannyian bűnösök leszünk... még ha meg is menekülünk a lavinától... Ezt most már el kell fogadnod, apám. A bátyám megőrült. Ha nem szólunk nem készülnek fel rá, és – isten ments! – megbolondul, aztán elordítja magát, mit teszünk? Ahogy elindul a zaj és azzal együtt a lavina, ki fog megmenekülni közülünk? Van-e kegyelem ebben? Ha megkegyelmezünk egy embernek, és ezért mindenki más meghal, mi sem maradunk nézők a történetben! Még ha a bátyámról van is szó, szólnod kell, apám!” Apám először gondolkozott el komolyan a dologról, aztán nem is tudott ellentmondani. “Igazad van!” – mondta. Elment, és előadta a helyzetet az Idősek Tanácsának... Szó nélkül hallgatták... Hosszú ideig nem válaszoltak... Mert először találkoztak ilyen helyzettel... “Mit tesztek a fiammal? Jogom van tudni...” – mondta apám. A bírák még gondolkoztak egy kicsit, majd így feleltek: “Nem maradt választásunk, polgártárs! Egyértelmű, hogy mit kell tennünk... Nyilván nem várhatjuk ölbe tett kézzel a halálunk napját. Betömjük a száját, lekötözzük a karjait, és egy sarokba tesszük...” “Meddig?” “A napig, amíg véget nem ér a lavinaveszély... Nem, nem, a szája tömve kell maradjon... Hogyan bízhatnánk valakiben, aki megőrült? Mi van, ha elordítja magát?” De apám, jogosan, ezt mondta: “Hogyan élhet túl valaki, ha nem tud enni-inni? Tudatosan elpusztítjátok ezt az embert...” – de nem hallgattak rá. Azonnal betömtek a száját, megkötözték a kezeit, és a közös épületbe tették a bátyámat... Az örök időnként megetették... Hogy megakadályozzák a kiáltást, egyszerre tömtek meg a száját, és azonnal elfedték hatalmas kezeikkel a száját, úgy, hogy az még tele volt; ennyire féltek, hogy mégis sikerül kiabálnia. Tizenöt napig tartott ez így – könnyű azt mondani: “tizenöt nap”. Aztán az egyik nap eljöttek, és azt mondták: “Meghalt a fiad!”... Sose tudtuk meg, hogy magától, vagy az örök ölték-e meg... *(Elalszik)*

FÉRFI - *(A fiához)* Ismered ezt a történetet?

FIATAL FÉRFI - Hogyne ismerném!

ASSZONY - Hányadszor halljuk!

FIATAL ASSZONY - Már én is legalább háromszor hallottam...

IDŐS ASSZONY - Az első szülésem a lavinaveszély elmúltával volt...

(Fiához) Te születted... Amint az első hó leesett, elmentünk innen... Hosszú ideig ott is ilyen csendesek voltunk, ahova mentünk... Ez egy olyan negyed volt, amit azok alapítottak, akik innen elmentek... Az itteni szokások ott is továbbéltek... Mi, betelepültek, ugyanolyan hangtalanok és félénkek voltunk... A helyiek

nagyon szerettek minket... Minden munkát velünk akartak végeztetni... Mert soha nem mondtunk nemet, és nem reagáltunk semmire... Amit adtak, elfogadtuk, amit nem kaptunk meg, azért nem reklamáltunk... Menj, menj... Gyere, gyere.. Adj, adj... Mi végeztük a legnehezebb munkákat! A helyiek nagyon különböztek tőlünk... Hangosak voltak, és folyton veszekedtek... Nagyon szerettek minket, de nem engedték, hogy a szülőföldünkről beszéljünk. “Elfogadtunk titeket! Mit akartok még? Dolgozzatok! Hallani sem akarunk a problémáitokról!” – mondogatták. Aztán megszületett a második gyerekem... Az is fiú volt... De nem maradt életben... Utána egy lányunk született... De ő se élte túl... Ekkoriban kezdett megváltozni... Megint a testvérén kezdett szomorkodni... Minden este részegen jött haza... “Ez a fájdalom kivégez engem” – mondogatta. Hittem neki... Aztán megtudtam, hogy egy másik asszonyhoz jár... Amikor megkérdeztem tőle, hogy miért, azt felelte: “Tán tudom, mit csinállok a bátyámért érzett fájdalomtól? Ne támadj ezért!” – mondta. És így, mondogatva, hogy ne támadjam, szép lassan a környék összes asszonyával összeszűrte a levet. És mindezt a testvére iránt érzett fájdalommal indokolta... “Hagyj, hadd szórakozzak! Különben megöl a fájdalom...” – mondogatta. A férjemtől tanultam meg, hogy az asszonyok milyen ügyesek a férfiak fájdalmának enyhítésében... Volt a szomszédunkban egy idős asszony. Egy nap átjött hozzánk, és azt mondta nekem: “Vannak módjai annak, hogy a férfiakat visszaszoktassuk az otthonunkba! Ahelyett, hogy sírnál és szenvednél, szedd össze magad, és mosolyogva várd haza az uradat!” Azt tettem, amit mondott... De a férjem meg se látott engem... Azt is tanácsolta az idős asszony, hogy készítem el neki a kedvenc ételeit... De nem evett otthon, még a kedvenc ételeit se... Mert mindig tele volt, amikor megérkezett... Teljesen részeg és jóllakott... A jóllakott emberek nehézségeit is a férjemtől tanultam... Végül egy harmadik módot ajánlott tapasztalt szomszédunk... A gyerek is, én is, legyünk betegek időről időre... Így tanultam meg, hogy a betegség elmélyíti az emberek, különösen a férjek figyelmét irántad... “Nem elég, ha a gyerek beteg... Neked is annak kell lenned: ne reménykedjen abban, hogy majd te ellátod a gyereket!” Megtettem, amit javasolt, és így sikerült végre otthon tartanom a férjemet... De milyen áron! Most persze itt fekszik, mint valami angyal – de annak idején sokat szenvedtem miatta, sokat!...

(FIATAL ASSZONY hirtelen megint fájdalmas görcsöket él át. Sőt, kétszer össze is görnyed. Nagy erőfeszítések árán átmegy a másik szobába. A férje észreveszi a helyzetet, és utána megy – amúgy is figyeli a feleségét. De IDŐS ASSZONY is látta, hogy mi történt. Riadtan próbál rájönni a titok nyitjára...)

FIATAL ASSZONY - Nem bírom!... Istenem! Nem bírom!
 FIATAL FÉRFI - Hogy segíthetek? Bírd ki!
 FIATAL ASSZONY - Biztos, hogy szülési fájás... Értsd már meg! Ó,
 Istenem! Tedd, amit tenned kell! Ments meg!

(IDŐS ASSZONY próbál FÉRFInak jelezni. Mivel FÉRFI nem látja, hogy mutogat, izgatottan felkel, és odamegy hozzá. ASSZONY megdöbben, mivel úgy tudta, hogy IDŐS ASSZONY nem tud járni)

IDŐS ASSZONY - Fiam!.. Gyere!
 FÉRFI - Mi az, anyám?
 ASSZONY - Talpra állt! Anyád jár!
 FÉRFI -Anyám, te jársz!
 IDŐS ASSZONY - Járok? Igen, igen, járok... Hagyjátok ezt most – a
 menyetek szülni fog!
 FÉRFI - Mit mondasz, anyám?
 ASSZONY - Anyád tud járni!
 FÉRFI - Asszony, nem hallod, mit mondott?! Azt mondja, hogy a
 menyünk szülni fog!

(Mind a hárman átmennek a bal oldali szobába. Egy darabig riadtan nézik, hogy mi történik. A szobában levők nem veszik észre, hogy bejöttek. FIATAL FÉRFI folyamatosan azt mutatja a feleségének, hogy maradjon csöndben. FIATAL ASSZONY közben a fájdalomával küszködik.)

FÉRFI - Mi történik, fiam?
 ASSZONY -Van valami baj?
 FIATAL FÉRFI - Semmi, semmi...
 ASSZONY - Nézd csak...
 FIATAL ASSZONY - Fáj a hasam... *(Próbál úgy tenni, mintha mi sem történt volna)* Mindjárt elmúlik...

(Mindenki FIATAL ASSZONYt nézi. FIATAL ASSZONY nagy nehezen próbálja elrejtetni a fájdalmát. Aztán nem bírja tovább, és a földre roskad)

ASSZONY - Ez! Ez! Ó, Istenem!
 FIATAL FÉRFI - Ugyan, anyám... Csak a hasa fáj...
 ASSZONY - Reméljük... Vízet kérsz?
 FIATAL ASSZONY - Nem bírom már... *(Összegörnyed...)*
 FIATAL FÉRFI - *(Befogja a felesége száját)* Mindjárt elmúlik...
 ASSZONY - Ez nem múlik el...
 FÉRFI - Mi történik?

FIATAL FÉRFI - Fáj a hasa, apám..
 ASSZONY - Ez nem hasfájás... Hányszor csináltam... Hányszor
 szültem... Ez szülési görcs!
 FÉRFI - Istenem!
 IDŐS ASSZONY - Ugye, mondtam?
 ASSZONY - Mit tegyünk most?

*(FIATAL ASSZONY fájdalma elmúlik, megnyugszik. De a homloka
 izzadt...)*

FIATAL FÉRFI - Mondtam, hogy el fog múlni... Látjátok, hogy elmúlt..
 ASSZONY - Nem múlt el... Csak egy időre megszűnt... Nemsokára
 újrakezdődik..
 FÉRFI - Honnan tudod?
 ASSZONY - Ki tudná, ha nem én? Több, mint hatszor szültem – ha
 nem is él a legtöbbje... Beszéljünk nyíltan: ez szülési fájás...

(Egy ideig hallgatnak)

FIATAL FÉRFI - Mitől vagy te ebben olyan biztos, anyám?
 ASSZONY - Nem hallottad? Rajtad kívül legalább ötször voltam
 ilyen állapotban!

(Megint hallgatnak)

FÉRFI - Biztosnak kell lennünk..
 FIATAL ASSZONY - Elmúlt... Csak a hasam fájt, már elmúlt..
 IDŐS ASSZONY - Így megy ez... Egyszer fáj, aztán elmúlik... Aztán újra
 fáj, aztán újra elmúlik... Aztán..
 FIATAL FÉRFI - Hogy?
 FÉRFI - *(Elhatározza magát)* Menj, hívd a bábát..
 FIATAL FÉRFI - De..
 FÉRFI - Hívnunk kell... Ha nem szülési fájdalom, akkor nincs
 gond... Akkor mi is megnyugszunk, és ti is... Jobb félni, mint megijedni..
 FIATAL FÉRFI - És ha tényleg az?
 FÉRFI - Hívd.
 FIATAL FÉRFI - És ha tényleg az?
 ASSZONY - Akkor megteesszük, amit meg kell tennünk... Nincs
 mit tenni – hívnunk kell a bábát!

(Megint hallgatnak)

FÉRFI - Nem tudunk több felelősséget vállalni... Minden másodperc ellenünk dolgozik... Be kell tartanunk a szabályokat...

FIATAL FÉRFI - De...

FÉRFI - *(Határozottan)* Nem veszélyeztethetjük mások életét... Ha valami nincs rendben, nem feledkezhetünk meg róla, hogy szóljunk... Tudjuk a szabályokat... Nem mehetünk szembe velük... Hívd a bábát...

FIATAL FÉRFI - Nem!

FÉRFI - Hívnunk kell!

FIATAL FÉRFI - Ez nem szülési fájdalom! Korábban is történt ilyen vele, aztán elment a mosdóba, és elmúlt! Semmi nem történt... Látjátok, hogy nincs semmi baja! Várjunk még egy kicsit...

FÉRFI - Mire várjunk? Hogy megszüljön?

FIATAL FÉRFI - Nem fog szülni!

FÉRFI - Honnan tudod? Biztosnak kell lennünk.. Hívd, ha mondom!

FIATAL FÉRFI - Várj, anyám! Feleselegesen ne izgassunk másokat! Várj!

FÉRFI - Mire várjon? Csak az időnket pocsókolod! Ne szórakozzunk! Menj, hívd!

FIATAL ASSZONY - Várj, anyám! Nézd, már el is múlt! Elmúlt... semmi bajom! Esküszöm, nem szülési fájdalom!

IDŐS ASSZONY - Ha nem az, akkor mitől félsz, leányom? Majd a bába megmondja, hogy mi a helyzet, és mindenki megnyugszik... Nem, kicsim?

FÉRFI - Anyám helyesen mondja... Biztosnak kell lennünk. Ezt csak a bába mondhatja meg...

FIATAL FÉRFI - És ha azt mondja, hogy az?

ASSZONY - Erre már válaszoltunk, vagy nem? Minket is megbüntetnek, ha nem szólunk idejében! Nem tudod, hogy a legnagyobb bűn egy ilyen helyzetet eltitkolni?

FÉRFI - *(Határozottan)* Meg kell bizonyosodnunk... Vagy tán előbb is együtt voltatok, mint kellett volna?

FIATAL FÉRFI - Hogy képzeled, hogy ilyen felelőtlen lennék, apám?

FÉRFI - Akkor meg miért próbálsz akadályozni, hogy idejőjön a bába? Na mondd csak, miért? Mondd! Mondd! Kérlek, mondd csak! Mondd! Mondd! Nem hallasz? Mondd!

(FÉRFI a fiához lép és különböző helyeken bökdösi a testét)

FIATAL FÉRFI - Ez nem az, amire gondolsz, apám! Esküszöm!

FÉRFI - Akkor meg mitől félsz, te kis strici? *(Tovább csipkedi.)* Tönkreteszed a becsületemet... Egy hónapot kellett volna kibírnod! Ha magadon bírod tartani a nadrágod, nem történt volna ilyen veled! Ezek után nem tarthatod magad férfinak! Nem gondoltál a nevünk becsületére? Nem

szégyelled magad? Nem bírtál várni, és most veszélybe sodortál minket is, nemcsak magadat! Mi lesz így velünk? Miattad fogják azt gondolni, hogy olyan család vagyunk, amelyik nem törődik más életekkel! Az emberek távol tartják majd magukat tőlünk... Nem fognak bízni bennünk! Kitaszítanak!

FIATAL FÉRFI - Mondom, hogy nem csináltam, apám!

FIATAL ASSZONY - *(Sír)* Nem csináltuk, apám! Nem csináltunk olyat, amitől félni kellene!

(FÉRFI hirtelen megáll. Rájön, hogy túl messzire ment...)

ASSZONY - *(Elválasztja a férjét a fiától)* Mondja, hogy nem csinálta... Hagyd...

(FÉRFI elereszti a fiát. Rövid hallgatás után megnyugszik)

FÉRFI - *(Továbbra is határozottan)* Ha így is van, akkor sem lehetünk biztosak... Menj, hívd a bábát... Menj, ne várj már itt! Siess!

ASSZONY - Mit mondjak neki?

FÉRFI - *(Hallgat, elgondolkozik)* Mondd neki, hogy aggódni kezdtünk a menyünk állapota miatt, és meg akarunk bizonyosodni a helyzetről. De ne feledd, az előbb voltak fájásai... Nehogy azt higgye, hogy időt vesztegettünk!

(ASSZONY kendőt ragad, és kimegy az utcára... FIATAL ASSZONY reménytelenül sír, de közben fülhallgatót vesz fel, hogy zenét hallgasson... A többiek eközben aggódva várokoznak)

F Ü G G Ö N Y

MÁSODIK FELVONÁS

II

(FIATAL ASSZONY szomorúan és aggódva ül a saját szobaszerűségében. FIATAL FÉRFI a feleségéhez közel ül, gondolkodik. Mintha valami megoldáson törné a fejét... IDŐS ASSZONY a helyén ül, a bejárati ajtója szegezi a tekintetét, úgy vár. FÉRFI a házban sétál fel-alá, időnként kinéz az ablakon. IDŐS FÉRFI alszik. Nyílik a bejárati ajtó, ASSZONY lép be rajta.)

FÉRFI - Mi történt?
 ASSZONY - Elmondtam.
 FÉRFI - Mit mondott?
 ASSZONY - Jön.
 FÉRFI - Miért nem veled jött?
 ASSZONY - Azt mondta, az öröknek is szólnia kell...

(ASSZONY a menyéhez megy. Egy pillanatig habozik, aztán vigasztalóan megsimogatja a haját.)

FIATAL ASSZONY - Megérkezett?
 ASSZONY - Úton van... Történt valami, amíg odavoltam?
 FIATAL ASSZONY - Nem!
 ASSZONY - Csak ne történjen meg, amitől félünk.
 FIATAL ASSZONY - Isten segítsen.
 ASSZONY - Talán nem is szülési görcs.
 FIATAL ASSZONY - Isten segedelmével.
 ASSZONY - Nem haragudtál meg, rám, ugye?
 FIATAL ASSZONY - Nincs jogom haragudni.
 ASSZONY - Mit tehattünk volna? Minél hamarabb hírt kellett
 adnunk róla.. Én vagy más, az teljesen mindegy... Valakinek el kellett mennie
 elmondani...
 FIATAL ASSZONY - Tudom.

(Hallgatnak)

FIATAL ASSZONY - Félek.
 ASSZONY - Nem tehetünk semmit!
 FIATAL ASSZONY - Nagyon félek...

(FÉRFI megláthatta BÁBÁt az ablakból, mert izgatottan megy oda ASSZONYhoz)

FÉRFI - Jönnek!

(ASSZONY és FÉRFI kinyitják a bejárati ajtót)

ASSZONY - Isten hozta Önöket!
 FÉRFI - Tessék parancsolni.

(Előbb a BÁBA, mögötte I. ŐR lép be)

BÁBA - Jó reggelt!
 I. ŐR - Szép napot!
 FÉRFI - Jó reggelt!
 FIATAL FÉRFI - Nektek is.
 ASSZONY - Neked is.
 IDŐS ASSZONY - Isten hozott, kedvesem!

(BÁBA megcsókolja IDŐS ASSZONY kezét)

IDŐS ASSZONY - Így csókolják majd a te kezedet is, kedvesem!

(FIATAL FÉRFI megcsókolja BÁBA kezét)

- BÁBA - Köszönöm, fiam.
 FIATAL FÉRFI - Nem szülési görcs...
 BÁBA - Bízunk benne.
 ASSZONY - Kérnek valamit inni?
 BÁBA - Az ilyen helyzetekben az idő mindennél fontosabb. Ne késlekedjünk... Ha nem arról van szó, amitől tartunk, akkor kérek majd egy kávét, mielőtt elmennék...
 ASSZONY - Isten segedelmével.
 BÁBA - Isten segedelmével. Hol a menyed?

(ASSZONY bevezeti BÁBÁt a szobába)

- FÉRFI - *(I. ŐRhöz)* Ne maradj talpon!

(I. ŐR leül. BÁBA odamegy FIATAL ASSZONYhoz, megsimogatja a haját)

- BÁBA - *(ASSZONYhoz)* Te menj csak ki!

(ASSZONY kimegy a többiekhez)

- BÁBA - Jó egészséget, lányom!
 FIATAL ASSZONY - *(Remegő hangon)* Köszönöm, néném!
 BÁBA - Előbb beszéljünk...
 FIATAL ASSZONY - Rendben.
 BÁBA - De az igazat válaszold a kérdéseimre... Rendben?
 FIATAL ASSZONY - Igen.
 BÁBA - Mikor volt a nászéjszakátok?
 FIATAL ASSZONY - December közepén.
 BÁBA - Történt valami köztetek azelőtt? Csókolozás, vagy ilyesmi? Lehet, hogy buták voltatok, és tovább mentetek a kelleténél – ha így volt, azt nem titkolhatod el előlem.
 FIATAL ASSZONY - Nem titkolom el!
 BÁBA - A te érdekedben kérdezem...
 FIATAL ASSZONY - Esküszöm, hogy nem titkolok semmit.

(BÁBA az ujjával számolgat. Azután újraszámolja...)

- FIATAL ASSZONY - Nagyon félek, néném.

BÁBA - Nincs mitől félned, kedvesem... Nincs semmi gond az időzítéssel... Ahogy számolom, még legalább egy hónapod van hátra...

FIATAL ASSZONY - Isten segedelmével.

BÁBA - Ha most kezdődne a szülés, akkor az első együttlétetek sokkal hamarabb kellett volna történjen... *(Újra kiszámolja)* Így igaz... De tudod, hogy a hazug embert hamarabb utolérik, mint a sánta kutyát! Ha nem titkolsz semmit előlem, akkor a fájdalmad nem szülési görcs. *(Gyanakodva néz a szemébe)*

FIATAL ASSZONY - *(Tudja, hogy gyanakszik)* Nem titkolok semmit... Esküszöm, hogy az igazat mondom. Különben is, mikor tudtunk volna együtt lenni? A családaink még azt se engedték meg, hogy messziről lássuk egymást, hát még, hogy kettesben maradjunk...

BÁBA - A puskaport sem tartjuk a tűz mellett, ugye, lányom? Főleg, hogy volt egy nagyon fájdalmas eset...

FIATAL ASSZONY - Órá is te felügyeltél?

BÁBA - Nem, drágám... Hát olyan öregnek nézek én ki? Igen rég történt... Nagyanyáim fiatalkorában. De azóta sosem történt hasonló eset... Bízunk Istenben, hogy még egyszer nem is történik...

FIATAL ASSZONY - Bízunk!

BÁBA - Úgy látom, hogy már nem is félsz.

FIATAL ASSZONY - *(Továbbra is, fél, de ennek ellenére)* Már nem.

BÁBA - Ne is... A félelemnek különben sincs semmi haszna... Na, most már megnézhetjük... Csak, hogy teljesen biztosak legyünk benne. Feküdj le. Ide, ahol vagy... Csak feküdj...

(FIATAL ASSZONY lefekszik az oldalára.)

BÁBA - A hátadra...

(FIATAL ASSZONY a hátára fekszik, az arca a közönség felé néz)

FIATAL ASSZONY - Így?

BÁBA - Igen. Húzd fel a lábaid a hasadhoz... mindkettőt... húzd fel a köntösödet is... Nagyon jó...

(BÁBA egy kicsit jobban felhúzza FIATAL ASSZONY köntösét)

BÁBA - Emeld meg a feneked... Emeld, emeld... *(Leveszi FIATAL ASSZONY alsóneműjét)* Ügyes vagy... Nincs mitől félni... *(Lehajol, a kezével ellenőrzi. Újra és újra megvizsgálja a hasát, aztán feláll)* Öltözz fel.

(FIATAL ASSZONY felöltözik, feláll, karjait összefonja maga előtt, vár)

- BÁBA - Mikor volt az első görcs?
 FIATAL ASSZONY - *(Látszik, hogy hazudik)* Nem sokkal azelőtt, hogy szóltunk...
 BÁBA - *(Haragosan)* Ne hazudj itt nekem! Mikor történt? Tudnom kell... Nekem tudnom kell... Másoknak nem kell megtudnia, de nekem tudnom kell! Remélem, az előbb sem hazudtál!
 FIATAL ASSZONY - Nem hazudtam.
 BÁBA - Az első görcs...
 FIATAL ASSZONY - *(Habozva)* Napfelkeltekor...
 BÁBA - Aztán?
 FIATAL ASSZONY - Kis időre elmúlt, aztán megint jött...
 BÁBA - Aztán?
 FIATAL ASSZONY - Még egyszer volt...
 BÁBA - Aztán?
 FIATAL ASSZONY - Ennyi, nem volt több...
 BÁBA - *(Egy darabig hallgat)* Tudod jól, leányom, hogy jól ismerem anyádat... Hosszú évek óta vagyunk szomszédok. Most nagyon elszomorodtam. De muszáj elmondanom a vezetőknek a helyzetet. A szabályok és a közösség miatt. *(Még halkabban)* Csak az utolsó görcsről beszélj nekik... Megértetted?
 FIATAL ASSZONY - Értem.
 BÁBA - Különben a ház többi lakóját is veszélybe sodrod! És ne feledd: a remény hal meg utoljára! Talán tényleg nem szülési görcs.
 FIATAL ASSZONY - *(Reménytelenül)* Isten segedelmével! Anyám és apám is eljön?
 BÁBA - Nem! A szabályok nem engedik...
 FIATAL ASSZONY - Ha legalább anyámat elhívnák...
 BÁBA - A hagyományok nem engedik. Az ítéletet az elkövetés házában hozzák. Ilyen helyzetben nem engedhetik meg maguknak az érzelmeskedést...

(BÁBA hangtalanul megy át a többiekhez a másik szobába...)

- FÉRFI - Mi történt?
 BÁBA - *(ASSZONYhoz)* Kezet mosnék.

(ASSZONY vesz egy bögrével a forrásban levő vízből, összekeveri hideggel, és ráönti BÁBA kezére)

ASSZONY - Csak nem?

BÁBA - *(Megtörli a kezét)* Nagyon szerettem volna, de sajnos nincs szerencsénk... Nem tudok inni a kávétokból. Ne haragudjatok meg... Ez a szabály... Hírt kell adnom... Mit is mondhatnék? Remélem, elmúlik! *(I.ŐRhöz)* Te itt várj!

(BÁBA lassan kilép a házból. ASSZONY becsukja utána az ajtót. Mindenki szomorú. IDŐS FÉRFI alszik. FIATAL FÉRFI bemegy a feleségéhez, megölelik egymást FIATAL ASSZONNYal)

IDŐS FÉRFI - *(Felébred. Körülnéz. Folytatja az elbeszélést onnan, ahol abbahagyta)* De ha engem kérdeztek, szerintem nem magától halt meg a bátyám. Megölték! Kegyetlenül elpusztították! *(Meglátja I.ŐRt)* Ti, örök! Ti!.. *(Kezével megfenyegeti I.ŐRt)* Ti öltétek meg! Ti! Megfojtottátok a saját kezetekkel! Gyilkosok! Gyilkos örök!

(IDŐS ASSZONY hangtalanul próbálja elhallgattatni a férjét)

SÖTÉT

III. jelenet

(Izgatott várakozás. Eközben I.ŐR próbálja megfejtetni, hogy IDŐS FÉRFI miért áll így hozzá. IDŐS FÉRFIt elhallgattatták, de időnként továbbra is dühösen figyeli I.ŐRt. FÉRFI a nappaliban sétál fel-alá, időnként kinéz az ablakon)

FÉRFI - Jönnek!

ASSZONY - *(IDŐS ASSZONYhoz)* Ha már úgyis tudsz járni... Te is állj fel... Legalább a tiszteletet adjuk meg.

FÉRFI - Hagyd anyámat!

IDŐS FÉRFI - Megfojtották! Gyilkosok! Gyilkos örök!

IDŐS ASSZONY - Ezek nem azok az örök. Mindent összekeversz...

IDŐS FÉRFI - Dehogy keverem... Ez volt az egyik! Tudom, hogy te voltál, te voltál, áruló! Áruló ör! Gyilkos ör!

I. ŐR - *(IDŐS FÉRFIhez)* Apám, kit fojtottunk mi meg? Én senkit nem fojtottam meg! *(A többiekhez)* Miket beszél ez?

FÉRFI - *(I. ŐRhöz, nagyon halkán)* Apám már nagyon öreg. Sok éve elmúlt eseményekről hiszi azt, hogy most történt... Ne is figyelj oda!
 IDŐS FÉRFI - *(Csak azért is)* Gyilkos ör! Gyilkos ör! Gyilkos ör!
 I. ŐR - Na ezt, jól megkapjuk!
 IDŐS FÉRFI - Gyilkos ör! Gyilkos ör!
 I. ŐR - Ez így nem mehet tovább!
 FÉRFI - *(“Majd megoldom”, mutatja fejével I.ŐRnek. Apjához fordul)*
 Elég legyen, halgass, apám! Hallgass! *(A többiekhez)* Megjöttek.

(IDŐS FÉRFI sértődötten elhallgat. IDŐS ASSZONNYal egyetemben mindenki a bejárati ajtóhoz megy. FÉRFI ajtót nyit)

FÉRFI - Tessék parancsolni.
 ASSZONY - Isten hozta Önöket!
 IDŐS ASSZONY - Örömet hoztak.

(Az Ítélelhozó Bizottság tagjai: ELNÖK, ASSZONY TAG, FÉRFI TAG, BÁBA, mögöttük 2. ŐR belép a házba)

ELNÖK - Jó napot!
 TÖBBIEK - *(Nagy tisztelettel)*
 - Jó napot!
 - Jó napot!
 - Tessék parancsolni!
 - Isten hozta Önöket!
 IDŐS FÉRFI - *(Feleségének mutatja 2. ŐRt; úgy, hogy mások ne hallják meg)* Na, itt a másik is!

(IDŐS ASSZONY mutatja IDŐS FÉRFInak, hogy FÉRFI haragudni fog)

ASSZONY - Hova ülnének le?
 ELNÖK - *(Gyorsan felméri a házat)* Valami magasabb helyre, ha van... Az ilyen ügyekhez ez hozzátartozik...
 FÉRFI - *(Kezével mutatja)* Ott megfelelné?

(ELNÖK a többi TAGra néz. TAGOK bólintanak)

ELNÖK - Megfelel...

(ELNÖK és TAGOK leülnek. 1. ŐR és 2. ŐR a bejárati mellé állnak. IDŐS FÉRFI figyelmesen nézi az Ítélobizottság Tagjait és az öröket)

ELNÖK - Hozzák ide az asztalt!

(FÉRFI és ASSZONY ELNÖK elé helyezi az asztalt)

FÉRFI - Van esetleg egyéb kívánságuk?

ELNÖK - Kiszáradhat a szánk beszéd közben. Egy kis vizet is hozzanak, és megfelelő mennyiségű poharat!

(ASSZONY egy kancsó vizet és néhány fapoharat helyez az asztalra)

ELNÖK - Köszönöm, asszony leányom... A menyed merre van?

ASSZONY - Jöjjön?

ELNÖK - Azonnal! Ne vesztegessük az időt.

ASSZONY - *(Fiához)* Majd én behívom.

(ASSZONY bemegy a szobába, és mutatja FIATAL ASSZONYnak, hogy jöjjön)

ELNÖK - Amíg nincs itt a fiatalasszony, nem beszélhetünk semmiről!

(IDŐS ASSZONYhoz) Ugye?

IDŐS ASSZONY - Így van!

ELNÖK - Mindenki üljön le... Akinek kérdést teszünk fel, az feláll, idejön, és itt válaszol nekünk... Megértették?

A TÖBBIEK - Meg.

ELNÖK - Köszönöm. *(A többi TAGhoz)* Kezdhetjük?

(Tagok bólintanak)

IDŐS FÉRFI - *(A feleségéhez, nagyon halkan)* Végre elítélik az öröket!

(IDŐS ASSZONY mutatja neki, hogy hallgasson. Mint valami pantomimos, próbálja neki elmutogatni, hogy a bizottság azért van itt, hogy ítéletet hozzon FIATAL ASSZONYról, aki idő előtt fog szülni)

IDŐS FÉRFI - Még egy terhes nőt is! Gyilkosok!

IDŐS ASSZONY - Hallgass!

ELNÖK - Mielőtt idejöttünk volna, megnéztük az itatóvályút... Ahogy ti is tudjátok, a veszély akkor múlik el, amikor a vályú teljesen megtelik az olvadó hóval. Szomorúan kellett megállapítanunk, hogy a vályúból még két ujjnyi víz hiányzik *(Kezével is mutatja)*. Ez tehát azt jelenti, hogy ma, vagy legkésőbb holnap megtelik, és véget ér a veszély... Ez az az idő, amikor azok, akik a tél elején elmentek, gyermekeikkel, lisztjükkel, cukrukkal, sójukkal, zöldségükkel, húsuikkal és mindenféle ételükkel együtt visszatérnek, és nagyjából három

hónapig, az első hó leeséséig velünk maradnak... Az esküvők, szülések, multságok és ünnepélyek ideje ez... Amikor pedig leesik az első hó, a családok, akiknél gyermek született, újra elmennek, a többiekkel együtt.. Egészen jövő nyárig dolgoznak és gyűjtik a pénzt, hogy az ittmaradók nyugodtan el tudják tölteni fent a telet... Aztán megint visszatérnek... Megint elmennek... És miközben mi ebben az egyensúlyban várakoztunk, nem sokkal ezelőtt jelentkezett nálunk a bába, és váratlan eseményről adott nekünk hírt.

(FÉRFI TAGnak tüsszentenie kell – mindenki megriad. ASSZONY TAG rutinosan egy párnát nyújt felé. FÉRFI TAG az arcához nyomja a párnát, és hangtalanul tüsszent. Visszaadja az asszonynak a párnát)

ELNÖK - Sajnálattal kell bejelentenem, hogy olyan helyzettel állunk szembe, amivel nagyjából ötven éve nem kellett. Idő előtt kell valakinek szülnie. Ahogy a többi tag, én is nagyon szomorú vagyok... De nem tehetünk semmit... A szabályokat be fogjuk tartani! Mert ez egy olyan helyzet, ami a többiek életét is fenyegeti...

(FÉRFI TAGnak megint tüsszentenie kell. Most már nem elég egy párna, több párnát is rányomnak. FÉRFI TAG mozdulatlaná válik. Meghalt... FÉRFI TAGot egy magasabb helyre fektetik. Mindenki tisztelettel halad el előtte)

ELNÖK – Most már nem szabad több időt pazarolnunk, rá kell térnünk az eset megtárgyalására... *(BÁBÁhoz)* Mikor adtak hírt neked?

BÁBA - *(Feláll)* Nemrég...

ELNÖK - És az eredmény?

BÁBA - Azonnal jöttem, és megnéztem a fiatalasszonyt... Azután hírt adtam önöknek. Sajnálattal kell közölnöm, hogy a fiatalasszony szülni fog...

ELNÖK - Biztos vagy benne?

BÁBA - Teljes mértékben.

ELNÖK - Megvizsgálhatod még egyszer.

BÁBA - Nem szükséges... Minden jel erre mutat.

ELNÖK - Leülhetsz. Ti! *(FIATAL FÉRFI és FIATAL ASSZONY felállnak)* Normális körülmények között még egy hónapotok lenne... Ezzel szemben a veszély elmúltá előtt következik be a szülés. Ugye tudjátok, hogy ez a legnagyobb bűn, amivel mások életét veszélyeztetitek?

FIATAL FÉRFI - Tudjuk...

FIATAL ASSZONY - Tudjuk...

FIATAL FÉRFI - De ez nem a mi bűnünk!

ELNÖK - Ez meg mit jelentsen?

FIATAL FÉRFI - Szüleink számították ki a napot. Azt mondták, ez a nap lesz az... És aznap volt a nászéjszaka. Egészen addig a napig csak távolról láthattam a feleségemet... Még csak egymás mellett sem álltunk soha...

- FÉRFI - Tisztelt Elnök úr, szabad szót kapnom?
 ELNÖK - Csak röviden!
 FÉRFI - A fiam az igazat mondja... Az ideje előtt soha nem engedték, hogy találkozzanak.
 ASSZONY - Még azt se engedték, hogy megfogják egymás kezét...
 ELNÖK - Engedély nélkül nem lehet beszélni... Megértetted?
 ASSZONY - Értettem, Elnök úr.
 ELNÖK - Tegyük fel, hogy minden idejében történt... Nem értem, hogy mire akartok ezzel kilyukadni...
 FIATAL FÉRFI - Ez egy koraszülés.
 BÁBA - *(Feláll)* Igen, Elnök úr.. Ez egy koraszülés...
 FIATAL FÉRFI - Tehát nem vagyunk bűnösök...
(Hallgatnak)
 ELNÖK - És mit számít ez? Nem arról beszélünk itt, hogy koraszülésről van-e szó, vagy sem. A végeredmény számít... Az asszony most, tehát még a veszély elmúta előtt fog szülni... Minket most ez érdekel... Persze ha a szabályok ellenében, tehát idő előtt voltak együtt, az is számít... De ez nem befolyásolja a végeredményt. Egyértelmű, hogy mit kell tenni... *(A többi tag hangtalanul jelzi egyetértését)* Ezt a fiatalasszonyt minél előbb be kell tenni egy koporsóba, és eltemetni benne! Csak azzal vigasztalhatunk titeket, hogy mi is szomorúak vagyunk, hogy ezt a döntést kell meghoznunk...
 FIATAL FÉRFI - Elnök úr...
 ELNÖK - Most már nem maradt semmi, amit meg kéne vitatni, mert ez a fiatalasszony bármikor szülehet. Remélem, nem kell senkit emlékeztetnem arra, hogy ez mivel jár! Nézzék, ha a bábának van valamilyen megjegyzése a szüléssel kapcsolatban, akkor tovább tárgyalhatjuk az ügyet... *(BÁBÁHOZ)* Mert te vagy az egyetlen személy, akinek ezzel kapcsolatban megjegyzése lehet. Van valamilyen ellenvéleményed?
 BÁBA - Nincs, elnök úr.
 ELNÖK - Ez esetben azonnal kezdjük meg a szabályok alkalmazását!
 IDŐS FÉRFI - Ezek nem is az örök felett ítélnének!

(FÉRFI és IDŐS ASSZONY mutatja IDŐS FÉRFInek, hogy hallgasson)

- FIATAL FÉRFI - A feleségemet olyan dologért büntetik, amiért nem is vagyunk felelősek... Merthogy a szabály az szabály... Úgy, hogy mi nem is csináltunk semmit, ami szabályellenes lett volna. Az esküvőnk, a nászunk, mindenünk a rendelt időben történt.
 ELNÖK - *(Megharagszik)* Dehát erről már beszéltünk, gyermekem... Először találkozom ilyennel, hogy valaki ellenkezik. Kell-e emlékeztetnem arra, hogy miért találnak rögtön munkát azok a honfitársaink, akik elmennek innen? Mert nem ellenkeznek semmivel sem! Az itteni tisztas viselkedésüket folytatják

átmenetileg azon a földön is... Ne feledjük, hogy azért töröltük a szótárunkból az “ellenállás” szót, hogy a szabályokhoz jobban tudjuk magunkat tartani, és túlélhessünk! (*Dühösen.*) Mit akarsz mondani? Vitatkozzunk a szabályokról, és haljunk meg mindannyian?

FIATAL FÉRFI - (*Nagyon érzelmesen*) Ne haljunk meg mindannyian! De az én feleségem se haljon meg!

ELNÖK - Megértem a fájdalmadat, fiatalember. Mi is voltunk fiatalok... Mi is szerettünk... De tudni kell a többi ember életét előtérben tartani...

FIATAL FÉRFI - (*Majdnem sírva*) Nem úgy van az, hogy csak úgy ripsz-ropsz megszületik valaki! Csak egy kicsit várjanak még...

ELNÖK - Ez lehetetlen... Nem kockáztathatom a falu népének életét... Vagy a feleséged, vagy a többiek... Azaz mi, mindnyájan... Nincs középút! Ha volna olyan megoldás, amivel mindenkit megmenthetek, miért ne döntenék úgy? (*Határozottan*) A kivégzésnek minél előbb meg kell történnie... Be fogjuk tartani a szabályokat! Ha most kezdődne a szülés, mit tehetnének? Egyetlen sikoltás is elég a részéről... vagy a csecsemő részéről! Akkor aztán megindulnak felénk a hegyek! (*Hirtelen megkeményedik*) Ha tovább beszélsz, veled kapcsolatban is ugyanazt az ítéletet vagyunk kénytelenek meghozni! Hallgass!

FIATAL FÉRFI - Elnök úr!

ELNÖK - Figyelmeztetek! Ne feledd: beszélni ezüst, hallgatni arany! Századok óta ismerjük ezt a mondást... (*Jelez az öröknek, hogy induljanak*)

IDŐS FÉRFI - Ezek nem az örök felett ítéleznek! Nem a gyilkosokat, hanem az ártatlanokat temetik el!

ELNÖK - Ez meg miket beszél!!!?

IDŐS FÉRFI - Ember, azokat ítéld el, akik megfojtották az öcsémet!

ELNÖK - Miről beszélsz?

IDŐS FÉRFI - A gyilkosok felett ítélezz, ember! Ha már nem bírsz a seggeden ülni, őket ítéld el! De nem mered, mert akkor rögtön megfojtanak téged is!

ELNÖK - Tömjétek be ennek is a száját!

(1. *ŐR egy hatalmas ronggyal megpróbálja betömni IDŐS FÉRFI száját*)

ELNÖK - Siessetek már!

IDŐS FÉRFI - (*Ellenkezik, közben*) Most már jobban értem a testvéretem... Nagyon is megértem!

ELNÖK - (*2.ŐRhöz*) A másikat is készítsétek elő!

2.ŐR - Parancsára!

(*2.ŐR elindul, hogy bekösse FIATAL ASSZONY száját*)

ELNÖK - Megleptél, fiatalember... De megértem a szenvedésed, és ennek tudom be...

2.ŐR - (*Miután betömte FIATAL ASSZONY száját, és megkötötte a kezét*) Készen áll, Elnök úr.

- ELNÖK - *(Kezével mutatja, hogy a szemét is kösse be)* Ne végezz fél munkát!
- (2. ŐR beköti FIATAL ASSZONY szemét is. FIATAL ASSZONY reszket a félelemtől)
- ELNÖK - Rendben... *(A többiekhez.)* Senki sem hagyhatja el a házat, amíg nem végzünk! *(1. ŐRhöz)* Te itt maradsz. *(A többi taghoz)* Indulás! Mi leszünk a tanúk.
- (ELNÖK és a tagok felállnak. 2. Őrnek nehezére esik vinnie FIATAL ASSZONYt, mert az nem hajlandó elindulni. Sőt, nyögésekkel fejezi ki, hogy nem is akar. ELNÖK jelzésére 2. ŐR erővel tereli az ajtó felé a fiatalsszonyt. Mögöttük ELNÖK és a tagok haladnak lassan. Amíg a többiek némán várnak, FIATAL FÉRFI feltűnés nélkül kivesz egy golyót a dobozból, és a puskacsőbe helyezi)*
- FIATAL FÉRFI - *(Levegőbe emeli a puskát)* Álljanak csak meg!
(Egy pillanatra mindenki megáll, döbbenetn néznek)
- ELNÖK - Mit akarsz csinálni, kedvesem?
- FIATAL FÉRFI - Azt mondtam, álljanak meg!
- ASSZONY TAG - Ez mit akar jelenteni? Mit csinál?
- FIATAL FÉRFI - Ne akarjátok, hogy meghúzzam a ravaszt!
- ELNÖK - Hát lehet ilyet csinálni?
- ASSZONY TAG - Ha meghúzod a ravaszt, elsül a puska! Ha elsül a puska... Ó, Istenem!
- ELNÖK - De.. De akkor mind meghalunk!
- FIATAL FÉRFI - Igen... Meghalunk! Vagy életben marad a feleségem, vagy mindannyian elpusztulunk!
- (Hallgatnak)*
- FÉRFI - Ereszd le azt a fegyvert...
- ASSZONY - Minket is meg akarsz ölni?
- FÉRFI - Hát mindannyian fogunk meghalni?
- FIATAL FÉRFI - Ti ne szóljatok bele, apám.
- FÉRFI - Hogyne szólnék? Térj magadhoz, fiam...
- FIATAL FÉRFI - Haljon meg a feleségem? A feleségem és a születendő gyermekem érdekében mindent meg kell tennem!
- FÉRFI - Dehát mit tehetnél?
- IDŐS ASSZONY - Együtt fogunk meghalni!
- ASSZONY - Fiatal vagy még... Nincs számodra asszony? Te vagy a forrás... Más asszonytól is lehet gyereked...
- IDŐS ASSZONY - Anya- és apagyilkos leszel!
- IDŐS FÉRFI - Büszke vagyok az unokámra!
- FIATAL FÉRFI - Nem értetek engem...! *(ELNÖKhöz)* Senki se mozduljon! Most mindenki menjen vissza a helyére... Induljatok, mondom, menjetek!

(ELNÖK és a tagok visszamennek a helyükre. 2.ŐR visszaviszi a fiatalasszonyt oda, ahol volt. FIATAL FÉRFI jelzésére leveszi a szemérlől, a kezeiről és a szájából a kötést. Hallgatnak)

ELNÖK - Kiszáradt a szám... Ihatok vizet?

FIATAL FÉRFI - Igyál!

(ELNÖK iszik. A többi tag is iszik)

ELNÖK - Most mi lesz?

ASSZONY TAG - Mire várunk?

FIATAL FÉRFI - *(I. ŐRhöz)* Te! Apám, te is... Menjetek, és nézzétek meg a vályút! Nézzük meg, hogy áll! Ne késlekedjete!

(FÉRFI és I. ŐR kimegy)

IDŐS FÉRFI - Ítélezzünk az örök felett is!

(IDŐS ASSZONY elhallgattatja a férjét. Mindenki várakozik... Különösen ELNÖK és a többi tag, ők egyszerre félnek és vannak megdöbbenve. Hosszú idő után FÉRFI és I.ŐR visszatér)

FÉRFI - Egy ujjnyi!...

I.ŐR - Igen, egy ujj..

FIATAL FÉRFI - Amúgy sem jöttek rá újra a fájások... Lehet, hogy tévedett a bába! Nem szülési görcs ez... De a feleségem majdnem meghalt a türelmetlenségetek miatt. Látjátok... van görcs?

ELNÖK - Miről beszélsz, gyermekem? Talán hazudott a bába? Még mi hagyján – de anyád és apád... mind meghalnak! Nem sajnálsz őket?

(FÉRFI határozottan odamegy FIATAL FÉRFIhoz, és elveszi tőle a fegyvert. Ebben a pillanatban IDŐS FÉRFI ráfogja a másik fegyvert FÉRFIra, és ezzel ártalmatlanná teszi. FIATAL FÉRFI visszaveszi a fegyvert az apjától. FIATAL ASSZONY hirtelen összegörnyed a fájdalomtól)

ELNÖK - Ó, Istenem!

BÁBA - Ez a nő szülni fog!

FIATAL FÉRFI - *(I. ŐRhöz)* Kösd be a száját!

(I.ŐR beköti FIATAL ASSZONY száját)

FIATAL FÉRFI - Vidd be...

(Miközben I.ŐR beviszi a szobába FIATAL ASSZONYt, IDŐS FÉRFI hangtalanul rázza az öklét örömeiben)

FIATAL FÉRFI - *(BÁBÁhoz)* Menj... Anyám, te is segíts...
 BÁBA - *(ASSZONYhoz)* Hozz forró vizet egy lavórban! Siess!
 FIATAL FÉRFI - Siess, anyám!
 ELNÖK - *(Rettegve.)* És a csecsemő kiáltása?
 ASSZONY TAG - *(Rettegve)* Kiáltások!
 ELNÖK - Mind meghalunk!
 ASSZONY TAG - Meghalunk! Meghalunk!
 IDŐS FÉRFI - Én amúgy is meghalni jöttem... Nekem nem számít. Most már jobban értem a testvéremet... Én is kiabálni akarok, mielőtt meghalok... Kiabálni akarok! Most, azonnal!
 IDŐS ASSZONY - A világért se! Nehogy megtedd!
 FÉRFI - A fiad vagyok, apám!
 ASSZONY - Eljött a vég.
 FÉRFI - Engem is elpusztítasz! *(Kezével befogja az apja száját)*
 ASSZONY - *(Fiához)* Én neveltelek fel... Tán azért tettem, hogy te okozd a halálomat? A tejemet és a véremet adtam neked!
 FIATAL FÉRFI - Hallgassatok!

(BÁBA jelzi I. Őrnek, hogy menjen ki a szobából. I. ŐR kimegy a többiekhez. 2. ŐR óvatosan közeledik FIATAL FÉRFIhoz. Amikor már éppen megragadná a karját, FIATAL FÉRFI észreveszi, és a puská tusával ellöki 2. ŐRt)

FIATAL FÉRFI - Meg ne próbáld még egyszer!
 ELNÖK - *(I. ŐRhöz)* Ostoba!
 FIATAL FÉRFI - Megértetted?
 2.ŐR - Meg.

(A szobában FIATAL ASSZONYt lefektetik, feje a nézőtér felé fordul. A szülés hang nélkül zajlik. BÁBA folyamatosan mutogatja ASSZONYnak, hogy mit kell tennie)

ASSZONY TAG - *(Félelemmel)* De... A csecsemőnek folyamatosan be kell fogni a száját... Mert nem csak egyszer fog felsírni...
 ELNÖK - Be kell fogniuk a baba száját, amíg megtelik a vályú...

(FIATAL ASSZONY egyre többször nyög fel. A nyögések fojtottak, mélyről jönnek. BÁBA felemeli a csecsemőt, közben befogja a száját. BÁBA beengedi a lavórba a csecsemőt. Ekkor hatalmas sikítás töri meg a csendet. A sikítások újra és újra felhangzanak, amíg BÁBA újra be nem fogja a csecsemő száját. Ekkor teljes csend lesz. Hallatszik a sikítások visszhangja, majd újra csend lesz. Mindenki rettegve várja a lavina robajának felhangzását – némelyek imádkoznak. Semmi jele a lavina megindulásának)

ELNÖK - Nem indult meg!
 ASSZONY TAG - Úgy néz ki, nem is fog.
 ELNÖK - Isten segedelmével!
 FIATAL FÉRFI - Hallgassatok!

(Egy darabig újra hallgatnak)

IDŐS FÉRFI - *(A felesége próbálja megállítani, de sikerült kikapnia FIATAL FÉRFI kezéből a puskát. Hatalmasat ordít) Húúúúúúúúúú! (Egy idő után hallatszik a kiáltás visszhangja, de nem indul meg a lavina. Elsüti a puskát. Ennek is hallatszik a visszhangja. Az aggodó várakozás helyét átveszik az öröm jelei. Kívülről puska lövések, dobolás, zene hallatszik)*

FÜGGÖNY

2001. Augusztus 4. Dalaman/Sarigerme/Akdenizevleri.